

Şiir Yazım Ve Yorum Değerlendirmeleri

– AhmetİDRİSOĞLU · 12 Aralık 2010

Değerli okurlarım, bu gün sizinle şiir hakkında sohbet etmek istedim. Biliyorum ki güncel gereksinimlerinizden, sanal ortamdan ve görsel yayınlardan başınızı kaldırıp ne bir kitap ve ne de birkaç dize okumaya fırsat bulamıyor birçoğunuz. Bari dedim, bu yazımı paylaşayım sizlerle.

Şiir şairin, maniden divana, halk edebiyatından moderne kadar dize dediğimiz devrik tümcelerle bir şeyleri okuyucusu veya dinleyicisiyle paylaşmasıdır. Maniden destana, halk edebiyatından divana kadar, Cumhuriyet döneminde de serbest dediğimiz modern şiir türleri Türk şairlerin kaleminde doruğa ulaşmıştır.

Hoş kimi kardeşlerimiz pek önemsemeyerek duygularını olduğu gibi yazıp şiiri ham olarak bıraksalar da yine emek, emektir diyorum.

Sanalda ve yerel yayınlarda o kadar güzel ve şiir gibi şiir dediğim dizelerle karşılaşıyorum ki taşradaki bu emek sahiplerinin kendilerini sunamayışlarına ve geri itilmelerine doğrusu hayıflanıyorum. Bunu nereden mi biliyorum, çünkü günde en az elli şiir okuyup kendimce yorumluyorum. Ve hemen her gün bir şeyler öğrenebilmek için edebi sitelerle ve kitaplarla iç içeyim. Şairlerin sıkıntılarını bende yaşıyor ve aynı şikâyetleri taşıyorum.

Bizler, sizlerin desteğiyle ve biraz da kendi gayretimizle bunu aşacağız, buna inanıyorum. Benim kitaplarımı alın demiyorum, ne olur yanlış anlamayın. Ama hiç değilse sadece bir paket sigara parası olan yerli şair ve sanatkârın ortaya koyduğu, emeği karşılığı bile olmayan bir değerle sizlere sunduğu kitap ya da sanat eserini alın diyorum. Bir gün sessizliğe gittiğimde, Kastamonu'dan çıkan bir şair ve yazardı diye anılırsam bu bana gurur ve onur verir elbette. Ancak bu gurur benim toprağımın ve Kastamonu'mun, sizlerin gururunuz olacaktır. Bu sözlerim bütün sanatkâr kardeşlerim için geçerlidir.

O halde benim asıl konum olan şiir üzerinde bazı özellikleri burada paylaşayım ki şiirle uğraşanlar belki dikkate alırlar.

01 – Ölçü

02 – Tema (edebi eserlerde işlenen konu, düşünce, tem, ana konu)

03 – Kafiye (dize sonlarının seslerinin aynı olması)

04 - Redif (beytin içinde kafiyeden sonra tekrarlanan kelime)

05 – Tasvir (Görebildiğimiz ve hissedebildiğimiz şeyleri göstermek veya hariçte vücudu olmayan fakat hissedilen şeyleri duyurmak.)

06 – Mecaz (Bir şeyi gerçek anlamı ile değil de ona benzer başka bir anlam ile veya istenileni anımsatır bir sözcük ile anlatmak.)

07 – Teşbih (Benzetmek, benzetilmek.)

08 – Mizah (Bazı düşünceleri ince anlamlı, kavranılması ve anlaşılması nazik ve zarif sözlerle, şakamsı ve takılmalı sözcüklerle anlatmak.)

09 - Sanat ve kültürel değerler

10 - Türkçe kelime dağarcığı ve imla-noktalama

11 - Özgün ifade

12 - Anlam bütünlüğü

13 - Anlatım (Konuyu anlatma)

14 - Şiir dili

15 - Etki (Şiirin etkisel özelliği)

16 - Şiir dilinin eylemi (Her sözcük, diğer sözcüklere anlam kazandıracak şekilde yerini bulmalıdır - İngiliz şair T.S.ELYOT -)

17 - Şiirde sözcükler hak ettiklerinden ne daha az ve ne de daha çok yer kaplamalıdır.

18 - Yeni ve eski sözcükler hiçbir zorlama olmaksızın birbirleri ile anlam alışverişi içinde olmalıdırlar.

19 - Gündelik sözcükler kabalaşmadan, resmi sözcükler ise ukalaşmadan eksiksiz bir şekilde anlamlarını bulmalı ve tam bir uyum içinde musikinin temposuna uymalıdır.

20 - Şiirde müzikalite olmalıdır.

21 - Şair, yazdığı şiir türünün gereğini yerine getirmelidir. Şiir türüne kişisel katkısı varsa uyumlu olmalıdır.

22 - Şair, şiir kuralları içerisinde duygu ve düşüncelerini işlerken gizlerde ve şifrelerde yorumu okuyucunun duygu ve düşünce kişiliğine bırakırken kendi duygu ve düşüncelerinden ödün vermemelidir. Çünkü bilinçli okuyucu anlaşılmazlıklarda şaire döner ve şairin eserlerinden, yine şairin kişiliğiyle kurduğu temasla ne anlatılmak istendiğini anlayacaktır.

Bunlar, divandan moderne kadar şiirin tüm ana dallarında ve alt türlerinde göz önüne alınacak ve aranılacak ana özelliklerdir. Elbette şiir teknik olarak bu kadar değildir. Ama bu yazımda bu kadarıyla yetinmeği uygun görüyorum.

Biliyorum ki bölgemizde daha çok şimdi pek bulunamayan ama eskilerden belleklerde kalan divan ve halk edebiyatı türü olan hece ölçüsüyle yazılmış şiirler daha çok tutunmaktadır. Ama şair eğer kalem sahibiyse her tür şiiri yazmak durumundadır. Milli, tasavvufi, sevdasal, öyküsel, eleştirel (hiciv), sosyal hatta politik her konuyu gereklilik içinde yazmalıyız. Elbette okuyucu ya da dinleyicinin hoş görüşüne sığınarak.

Bir şeyi daha yazmadan geçemeyeceğim. Düz yazılarda olduğu gibi şiirde de bazı sözcükler kullanılır ki bu sözcükler kimi görüşlerce müstehcen olarak görülebilir. Oysa bu sözcükler yukarda anlattığım gibi mecaz ya da başka şekilde kullanılmışlardır.

İkinci özellik bazı sözcükler yine bazı yörelerde ayıp olarak anlaşılmasına rağmen bir başka yörede güncel konuşmanın içindedir ve doğaldır.

Örneğin, sevişmek. Bazı yörelerimizde bu sözcüğü şöyle bir tümcede duyarsınız:

' Biz, falancalarla ailecek sevişiyoruz.' Burada kullanılan sevişmek sözcüğü samimi olarak görüşmek ya da içli dışlı olacak kadar yakın olmak anlamında kullanılır. Oysa bizde hoş görülen bir sözcük değildir.

En kalbi saygılarımla efendim.

Not: Bu Makale Kastamonu yerel SÖZCÜ Gazetesindeki Bir

Dize Bir Tümce adlı köşemde Yayınlanmıştır.